

- С присъединяването си към ЕС една страна би изпитала по-силни динамични ефекти върху икономиката си, отколкото с присъединяването си към ЕАИС, поради по-високата икономическа активност и по-силната икономика на Европейския съюз;

- В ЕАИС се отчита значително по-ниска безработица, което индикира за “здрава” икономическа основа, макар и с по-слаби резултати;

- Едното от двете обединения е със значително по-богати природни ресурси, което на свой ред, при безмитна търговия вътре в общността, е предпоставка за задоволяване на производството с евтини суровини и гарантирани доставки. Именно това предимство на ЕАИС дава силен потенциал на обединението за проспериращо бъдеще.

Това са една малка част от обобщените резултати, на основата на ограничен брой разнородни критерии. За предприемането на реален избор към кой съюз да бъдат съсредоточени силите на една страна за членство, е нужно всеобхватен съпоставителен анализ, с изследване на потенциалните статични и динамични ефекти [7] за икономиката на конкретната страна.

С практическото развитие на интеграционните процеси във всички краища на света, се появяват голям брой интеграционни общности, намиращи се на различен етап в своето развитие. Осъзнатите ползи от интеграционните процеси и големият брой обединения при ограничен брой страни по света, в средносрочен и дългосрочен план, превръщат тези общности в конкурентни. Това налага необходимостта от изготвяне на методология за анализ на предимствата и недостатъците от различните интеграционни обединения върху дадена икономика.

ЛИТЕРАТУРА

1. Русия, Беларус и Казахстан подписаха договора за Евразийския икономически съюз: <http://www.investor.bg/aziaa/336/a/rusiia-belarus-i-kazahstan-podpisaha-dogovora-za-evraziiskii-ikonomicheski-syuz-173262/> 06.04.2015.

2. Относно процесите на разширяване виж: Ленърд, Д. Справочник за Европейския съюз. София, 2006. с. ix.

3. Разбиранията за степен на интеграция почиват на работата на Б. Баласа: Balassa, B. *The theory of economic integration*. Routledge revivals, 2011.

4. Кое е опасното в евразийската идея на Путин: http://www.capital.bg/politika_i_ikonomika/sviat/2014/05/29/2311397_koe_e_opasnoto_v_evraziiskata_ideia_na_putin/ 06.04.2015

5. The World Factbook: <https://www.cia.gov/library/publications/resources/the-world-factbook/geos/ee.html> 07.04.2015.

6. <http://www.eaeunion.org/?lang=en/#about-info> 07.04.2015.

7. Повече за статичните и динамичните ефекти при митническия съюз: Дамянов, Ат., Спиридонов, Ив., Захариева, Г. и др. *Международна икономика*. Фабер, 2011, с. 128–130.

ОЛЕНА КАЧУРОВСЪКА

ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО В ИНОВАЦИЙНИЙ СФЕРИ: СВИТОВИЙ ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

На сучасному етапі економічної глобалізації необхідною передумовою формування наукових і технологічних переваг країни виступає ефективна взаємодія ключових елементів національної інноваційної системи – держави, науки та бізнесу, як інструмента відносин нового типу між різними секторами економіки, науки і освіти. Накопичений світовий досвід дозволяє визнати одним з основних механізмів розширення ресурсної бази й мобілізації невикористаних резервів для економічного розвитку державно-приватне партнерство (ДПП). Таке партнерство являє собою відносно нове явище у світовому господарстві, що відображає процеси розширення й ускладнення форм взаємодії держави й бізнесу.

Мета роботи полягає у визначенні можливостей щодо розвитку в Україні державно-приватного партнерства в науковій та інноваційній сферах на основі узагальнення світового досвіду.

Державно-приватне партнерство у світовій практиці трактується у двох аспектах: по-перше, як система відносин держави й бізнесу, що широко використовується як інструмент економічного й соціального розвитку на міжнародних, національних, регіональних, місцевих рівнях; по-друге, як конкретні проекти, реалізовані спільно державними органами й приватними компаніями на базі об'єктів державної й муніципальної власності [1].

Аналіз досвіду проектів державно-приватного партнерства в країнах з різним рівнем соціально-економічного розвитку показав, що такі партнерства успішно застосовуються в транспортній і соціальній інфраструктурі, а також в ЖКГ [2].

У розвинених країнах партнерства держави й бізнесу широко використовуються в сфері соціальної інфраструктури – охорони здоров'я й освіти, на відміну від країн, що розвиваються, і країн з перехідною економікою, де переважають партнерства, пов'язані з інвестиціями в інфраструктуру енергетичної галузі, транспортні проекти, водопостачання й каналізаційні системи, портове господарство.

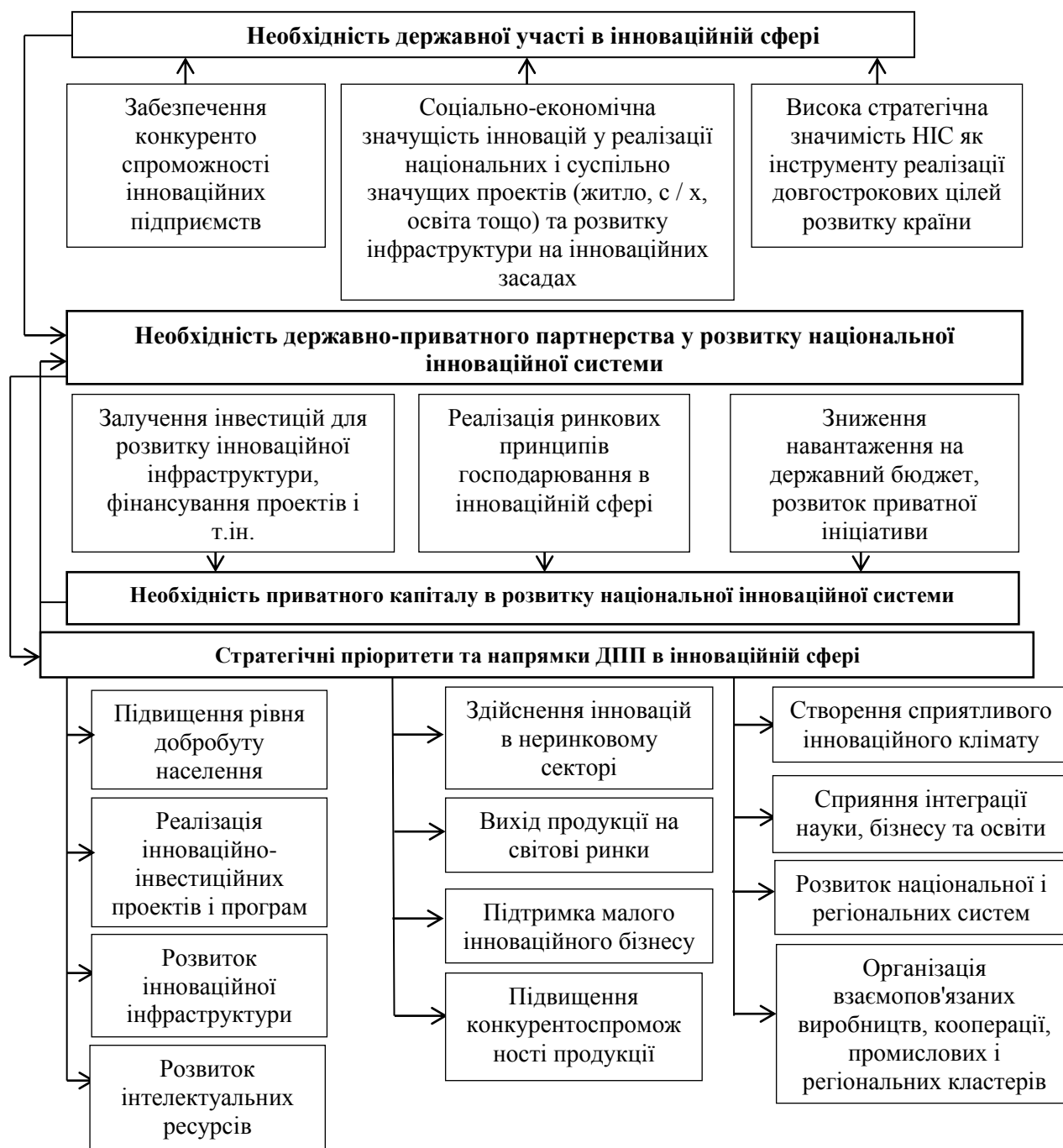

Рис. 1. Ключові причини розвитку ДПП в інноваційній сфері

Джерело : складено автором на основі даних [3]

Одночасно розширюється використання механізмів державно-приватного партнерства в науково-технічній і інноваційній сферах. Для переважної більшості держав характерним є підвищення інтересу до розвитку науково-дослідницьких проектів ДПП. Такий інтерес виражається в розробці спеціального законодавства в даній області, зростанні бюджетних витрат на відповідні програми державно-приватного партнерства, включенні їх в стратегії інноваційного розвитку.

Виділимо найбільш значимі причини, які обумовлюють необхідність державно-приватного партнерства як форми взаємодії державних структур і приватного бізнесу (рис.1).

Як випливає із представленої схеми, однією з головних причин державної участі в інноваційній діяльності є необхідність забезпечення високого рівня конкурентоспроможності інноваційних компаній і продукції на зовнішніх ринках.

Стратегічне значення інноваційної сфери в сполученні її із соціальною й економічною роллю в розвитку країни визначає необхідність державної участі для забезпечення взаємодії наукового й бізнес середовища, створення інноваційних продуктів, що відповідають сучасним вимогам внутрішнього й глобального ринків.

Наприклад, в Австрії в Австрії відповідають «вузькому» трактуванню ДПП три програми: Kplus, Kins/Knet, та Christian Doppler Laboratoires (CDC), засновані на спільній діяльності публічного та приватного секторів задля встановлених цілей, на визначеній інституціональній основі. Програма центрів компетенцій Kplus, метою якої є подолання розриву між фундаментальними дослідженнями, проведеними університетами й промисловістю, діє з 1998 р. і розглядається як центральний елемент інноваційної політики. Програма Kins/Knet спрямована на утворення конкурентоспроможних у міжнародному масштабі технологічних кластерів шляхом підтримки «центрів компетенцій», стимулювання поєднання зусиль приватних компаній, університетської науки, дослідницьких організацій на довгостроковій основі. Державно-приватне партнерство в межах програми Christian Doppler Laboratoires обумовлює проведення досліджень в інтересах приватних компаній – учасників партнерства [4].

В Нідерландах діє низка програм, віднесених урядом до царини державно – приватного партнерства. Протягом останніх років інноваційна система Нідерландів зазнає певних проблем, зокрема в частині недостатньо ефективної взаємодії науки та промисловості, що створює загрозу конкурентоспроможності. За таких умов проекти ДПП закликані відігравати ключову роль в інноваційній політиці країни. В найбільшій мірі за концепцією та організаційною формою відповідають ознакам ДПП створені в 1996 р. «Провідні технологічні інститути» (Leading Technology Institutes, LTI), з метою фокусування досліджень на інтересах бізнесу і ключових цілях економіки та суспільства [4].

Прийняття Лісабонської Стратегії ЄС, яка знайшла продовження в Стратегії ЄС – 2020, та висунування на перший план інноваційного імперативу інтеграційного розвитку надало потужного імпульсу державно-приватному партнерству в інноваційній сфері Європейського Союзу, зокрема через розгортання дослідницьких проектів ДПП з частковим фінансуванням із бюджету Рамкових програм ЄС.

В межах Стратегії ЄС – 2020 та 7 рамкової програми ЄС створюється мережа державно-приватних партнерств «Joint Technology Initiatives» у формі спільних підприємств (Joint Undertaking) зі здійснення науково-технічних розробок в промисловості шляхом поєднання ресурсів ЄС, країн-учасниць, та бізнесу. Партнерства запроваджуються в сферах, що мають стратегічне значення для забезпечення конкурентоспроможності ЄС: біофармацевтика, комп'ютерні системи, екологічно безпечна авіація, наноелектроніка, водородна енергетика [5].

Що ж до України, то ЗУ «Про державно-приватне партнерство» № 2404 – VI, підписаний Президентом 01 липня 2010 р., не включає до пріоритетних сфер застосування ДПП освіту, науково-дослідницьку діяльність та інноваційну сферу, хоча й не забороняє такого використання [6]. В той час як в проекті Закону України «Про загальні засади розвитку державно-приватного партнерства в Україні, схваленим Кабінетом міністрів України 17.09.2008 р. наукова діяльність та інноваційна сфера були названі серед основних

галузей, де передбачено розгортання проєктів ДПП. Дана ситуація зумовлена неготовністю як держави, так й приватного сектору до запровадження традиційно прийнятих в світі механізмів державно-приватного партнерства в науковій та інноваційній сферах.

За сучасних умов в Україні першочергове значення має приведення чинного законодавства стосовно державно-приватного партнерства у відповідність з потребами розбудови НІС, вироблення дієвих рекомендацій з розвитку ДПП в науковій та інноваційній сферах, з подальшою розробкою організаційного механізму ДПП проєктів з максимальним урахуванням міжнародного досвіду.

ЛІТЕРАТУРА

1. Варнавский В. Г. Государственно-частное партнерство в России: проблемы становления. [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.strana-oz.ru>.

2. Яковлев П. А. Государственно-частное партнерство: анализ международного опыта и перспектив / П. А. Яковлев // Коммунальное хозяйство городов: научно-технический сборник. – К.: Техника – 2010. – № 92. – С. 323–331.

3. Савранский П. В. Государственно-частное партнерство в реализации перспективных направлений инновационного развития экономики России: автореф. дис. на соискание научн. степени канд. эконом. наук: спец. 08.00.05 / Савранский П. В. – Краснодар, 2007. – 20 с.

4. Public – Private Partnerships for research and innovation: An evaluation of Austrian Experience. [Електронний ресурс] / Р.: OECD. 2004 // Режим доступу: <http://www.oecd.org/dataoecd/49/17/25717078.pdf>.

5. Joint Technology Initiatives. Public – Private Partnerships in EU Research [Електронний ресурс] / European Commission. European Communities. 2008. // Режим доступу: ftp://ftp.cordis.europa.eu/pub/fp7/docs/jtis-brochure_en.pdf.

6. Закон України Про державно-приватне партнерство [Електронний ресурс] / м. Київ 1 липня 2010 року N 2404-VI // Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/>.

ІГОР КІЦКАЙ

Науковий керівник:

к.е.н., доцент Уніят А. В.

ГЛОБАЛЬНІ РИЗИКИ СВІТОВОЇ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ

Глобалізація фінансової системи, поряд із перевагами, несе ризики для фінансової стабільності. При цьому перспективи зараження зростають разом із підвищенням ступеня взаємозалежності економік. Ризик «зараження», пов'язаний з глобалізацією, значно збільшується з погляду масштабів і швидкості. Ефект «зараження» може виявитися наслідком широкого спектру зовнішніх подій – від краху великих і важливих міжнародних фінансових інститутів до політичних інцидентів регіонального або глобального масштабу або початку військових дій. Відкритість фінансових систем також збільшує уразливість до впливу економічних циклів, які відбуваються в інших частинах світу.

Системний ризик у міжнародній фінансовій системі характеризується всеохоплюючою фінансовою кризою, яка зазвичай супроводжується різким падінням вартості активів та економічної активності. У всіх випадках системний фінансовий ризик викликає нестабільність фінансової системи – достатню, щоб вплинути на економіку в цілому. При цьому порушується головний засадничий принцип фінансової безпеки – стабільне постачання обсягу фінансових ресурсів, достатнього для поступального розвитку економіки.

Світова фінансова криза 2007–2009 рр. наглядно продемонструвала, що жодна держава не застрахована від ризиків, пов'язаних з нестабільністю глобальної фінансової системи. Глобалізація веде не лише до розширення, поглиблення та прискорення